

IZ OPSTE ISTORIJE 19. I 20. VEKA

Evropa u doba revolucije

1780 – 1848.

Industrijska revolucija –

Godine 1833. nijedna privredna grana se nije ni izdaleka približila cifri od milion i po zaposlenih u pamučnoj industriji, ili zavisnih od nje. Ekspanzija ove industrije i njeno značenje u spoljašnjoj trgovini Britanije bili su toliko veliki da su dominirali kretanjem cele britanske privrede. Uspon pamučne industrije pa tako i industrijske privrede nije bio gladak, a 30-ih i 40-ih godina 19. veka pojavljuju se prvi veći problemi rasta. Najvece posledice krize bile su na socijalnom planu : prelaz na novu privredu stvorio je siromaštvo i nezadovoljstvo, a to je bio osnov socijalne revolucije. Ona je izbila u obliku spontane pobune gradske i industrijske sirotinje u revoluciji 1848. u kontinentalnoj Evropi i u velikom čartističkom pokretu u Britaniji (o čemu će kasnije biti reči).

Nijedna privreda ne može da se razvija ako nema adekvatnu baznu industriju. U nepovoljnom položaju bila je metalurgija, posebno proizvodnja gvožđa. Njen kapacitet porastao je 80-ih godina 18. veka ali potrebe za gvožđem ostale su skromne. Rudarstvo, odnosno kopanje kamenog uglja, je, pak, imalo prednost jer je bila ne samo najvažniji izvor energije za industriju 19. veka nego i glavni oblik domaćeg goriva, zbog nedostatka šuma u Britaniji. Rast gradova, a posebno Londona, izazvao je brzo širenje iskopavanja kamenog uglja. Do početka 18. veka već su se upotrebljavali prvi parni strojevi za crpljenje vode. 1800. godine Britanija je mogla da proizvede oko 10 miliona tona kamenog uglja što je bilo oko 90 % svetske proizvodnje. Ta industrija bila je dovoljno velika da podstakne izum koji će preokrenuti baznu industriju – železnicu. Nijedan izum industrijske revolucije nije toliko zaokupio maštu kao železnica. Ulaganje kapitala u železnicu bilo je, iako neuspešno, ipak ulaganje u zemlju koja ga je stvorila. Za razliku od stranih rudnika i zajmova, železnica nije mogla biti iscrpljena niti bezvredna.

- Društvene posledice industrijske revolucije -

Industrijska revolucija u Engleskoj izazvala je pomeranje stanovništva. Kada su fabrike počele da niču, osiromašeno seljaštvo i upropašćene zanatlije napuštali su svoje krajeve i naseljavali su rudarske i fabričke centre. Tako su se stvarali novi industrijski centri. Nagli priliv stanovništva u gradove znatno je poremetio njihov raniji raspored na kojem se zasnivao sistem izbora za parlament. Neki krajevi su potpuno opusteli, a drugi su povećali broj stanovnika dok je pritom sistem izbora ostao nepromenjen. Broj poslanika opustelih krajeva i gusto naseljenih krajeva bio je isti, što je išlo na štetu gradskog stanovništva. Promene u privrednom životu uticale su na promenu ekonomskih učenja. Vlasnici fabrika i rudnika, bankari i trgovci izražavali su mišljenje da u privrednoj aktivnosti treba da postoji puna sloboda preduzetnika. Ovakvo shvatanje odgovaralo je engleskoj buržoaziji u doba uspona kapitalizma. Ekonomist Adam Smit je zastupao takvo učenje – bio je protivnik mešanja države u privrednu delatnost. Ovakvo shvatanje nazivamo ekonomski liberalizam.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com